

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

Příloha

k usnesení vlády

ze dne 13. června 2012 č. 408

Stanovisko

vlády k návrhu ústavního zákona, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů (sněmovní tisk č. 685)

Vláda na jednání své schůze dne 13. června 2012 projednala a posoudila návrh ústavního zákona, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů (sněmovní tisk č. 685), a zaujala k němu dále uvedené stanovisko.

1. Vláda v první řadě konstatuje, že natolik závažná otázka, jako je zánik mandátu poslance či senátora, by měla být podrobena velmi široké odborné i politické diskusi, aby se předešlo nepřiměřenému zásahu do nerušeného výkonu mandátu a tím i do aktivního a pasivního volebního práva. Předložený návrh ústavního zákona v tomto směru vyvolává podle názoru vlády značné pochybnosti, neboť se v něm neřeší kupříkladu otázka, jakým způsobem by mělo být postupováno v případě, že pravomocný odsuzující rozsudek bude posléze zrušen na základě mimořádného opravného prostředku či stížnosti k Ústavnímu soudu. Vzhledem k tomu, že na uvolněný mandát poslance by již zpravidla nastoupil náhradník, respektive na uvolněný mandát senátora by proběhly doplňovací volby a byl by zvolen nový senátor, lze usuzovat, že ani při zrušení pravomocného odsuzujícího rozsudku by se zaniklý mandát poslance či senátora nemohl obnovit. To ale nutně vyvolává další pochybnosti o přiměřenosti zvoleného řešení, na které předložený návrh žádným způsobem, a to ani v rovině procesního práva, nereaguje.

2. Předložený návrh ústavního zákona neřeší případy, kdy bude poslanci nebo senátorovi pravomocně uložen jiný druh trestu než nepodmíněný trest odnětí svobody. Trestní zákoník přitom zpravidla předpokládá, že za určitých podmínek se takový alternativní trest může přeměnit v trest odnětí svobody. V této souvislosti by tak v praxi mohlo docházet k významným výkladovým a aplikačním problémům. Mandát by kupříkladu mohl zaniknout i v případě, pokud by odsouzený poslanec nebo senátor nevykonal třeba i jen jednu hodinu trestu obecně prospěšných prací, což lze podle názoru vlády považovat za nepřiměřené.

3. Podle předloženého návrhu ústavního zákona by navíc k zániku mandátu mělo dojít v případě pravomocného odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody pro kterýkoliv trestný čin, tj. včetně trestných činů spáchaných z nedbalosti. Takto široce pojaté ustanovení podle názoru vlády rovněž vyvolává pochybnosti ohledně přiměřenosti navržené úpravy, a to i s ohledem na výše uvedenou skutečnost, že reálně vykonávaný trest odnětí svobody, zejména v případě, je-li vykonáván jako trest náhradní, může trvat i jen velmi krátkou dobu, po kterou by ani fakticky nemusel zasáhnout do výkonu mandátu poslance či senátora.

4. Vláda rovněž považuje za vhodné upozornit na ustanovení článku 19 Ústavy České republiky, podle kterého může být poslancem či senátorem zvolen i občan České republiky, který se dopustil trestného činu a je ve výkonu trestu odnětí svobody, neboť výkon trestu odnětí svobody nepředstavuje překážku volitelnosti. Je tedy otázkou, zda by v čl. 19 Ústavy České republiky neměla být zavedena odpovídající překážka volitelnosti poslance a senátora, jejíž naplnění by automaticky rovněž vedlo k zániku mandátu podle čl. 25 písm. d) Ústavy České republiky.

5. Vláda v zájmu vyloučení jakýchkoliv pochybností o možné retroaktivitě návrhu doporučuje zvážit, zda by návrh neměl být doplněn o přechodné ustanovení, z něhož by vyplynulo, že se nový důvod zániku mandátu poslance a senátora vztahuje pouze případy poslanců a senátorů, jejichž mandát vznikne po nabytí účinnosti navržené právní úpravy.